

'més enllà'.

També, doncs, el nostre *Sort/Suort/Saorte* podria partir de contracció d'un compost així, amb síncope -ÚRRUTI > -orte. Junt amb *urruti* existeix també la variant dialectal *irrutí* (que Azkue troba, entre altres llocs, en el guipuscoà d'Etxarri-Aranaz, ja prov. de Pamplona, a 8 k. de la punta SE. de Guipúscoa); és variant que forma part dels fets establerts per Mitxelena (*Fon. Hi. Vc.*, p. 80); llavors la corresponent forma *Çubi-irrutí* també seria bona base fonètica per a *Suert*. Heus aquí, doncs, una variant de l'explicació etimològica admesa, també defensible com aquesta, i poc més complicada fonèticament. Convindria el consell dels especialistes bascolegs per acabar de decidir-se.

Però val a dir que des del punt de vista català, i geogràfic, redunden en el mateix. El concepte de 'vila del pont' és també el de 'més enllà del pont', vist des de l'altra banda.

Acabem citant noms parònims, que poden tenir la mateixa explicació que *Sort*, amb detalls variants en fonètica o formació.

Saurtes, pda. de Norís (xxi, 170). Barranc d'Ensot, també a la Vall Ferrera, te. Besan (xxi, 177). Espluga ²⁵ de *Sórta*, te. Serradell (Pallars Jussà) (xviii, 82).

No sé d'on ve i no veig clara la terminació, en un nom que només conec per un doc. d'Estais (prop d'Espot): «una caminada a *Sortablo*, per coses pertanyents a la Iglésia» a. 1797 (doc. trobat allí per Joan Lluís).^{14 30} En fi, en terres llunyanes, i amb molta menys confiança que puguin tenir el mateix origen: *Sert*, pda. de Benigànim (GGRV, Val. II, 34). I a Gascunya: *Sort*, població de les Landes, c^o Montford, que ja consta en mitja dotzena de docs. de fi S. XIII, des de 1279:³⁵ «castrum de *Sort*» (*Rôles Gascons* II, 84b i veg. l'índex); crec diferent d'un *Sorde*, dret al S. de Dax, ja a la r. del Bearn, i també en docs. d'aquell temps.

¹ Per als bascolegs poc familiars amb el vocalisme català recordaré que *Suert* es pronuncia *su-ért* amb separació en dues síl·labes i caiguda d'una consonant intermèdia; de manera que res no hi ha aquí de relacionable amb la diftongació castellana de *suerte* SORTEM. — ² Abadal, *Pallars i Ribag.*, 370, 376. — ³ «... prope fluvium *Nucharía* ... sancto angisterio ⁴⁵ *Lavavis*» (Serrano Sanz, *Not. hist. de Ribag.*, 430; i *Hist. Lgd.* v, 289). — ⁴ Serrano, *o. c.*, 443. — ⁵ *ib.*, 447. — ⁶ *Geogr. gen. de Cat. Lleyda*, 842; *BABL* VII, 174. — ⁷ *Li. Fe. Ma.*, § 49, I, 64.31. — ⁸ Pascual, *Sacra Cathal. Ant. Monum.* x, f° 439 = ³⁰ *BABL* VII, 174. — ⁹ Reglà, *Lucha por Aran. S. XIV*, p. 20. — ¹⁰ «Col. doc. Arch. Cor. Ar.» XII, 24. — ¹¹ Amb article ha estat sempre la forma tradicional: Violant, de Sarroca (1938). Anotí: «—A on viu? —al Pont. —quin pont? —al Pont de *Suert*», Areu ³⁵ 1933; «és cap al Pont de *Suert*», Barruera 1953. Avui la gent de la riuada forastera diu «a Pont» o «a Pont de *Suert*». Els habitants: *Ponterrins*, oït a Noals i a Sentís per Casac. 1920. — ¹² I amb aquest paper funciona en molts noms de lloc del País Basc: ⁶⁰

Gorriti a Navarra, al N. de Betelu, de *gorri* 'roig' (cf. noms de les nostres valls, com *Les Roies* de Cardet, davall de Boí); a Navarra molts més: *Cil-beti* etc.; *Irigaraiti* en un doc. de 1249 (*Fontes Linguae Vasc.* I, 23), on -ti té el valor 'des de' segons Mitxelena; i on tenim *iri*, com en el nostre *Sub-iriti*, combinat amb *garai* 'a dalt'. — ¹³ Abadal, *Pallars i Ribag.*, 269; *Geogr. gen. de Cat. Lleyda*, 655; *Kehr, Papsturk.*, 370. — ¹⁴ Potser estaria per **Sortalbo*, compost bascoide de *çorta* 'gota' (veg. l'art. *Sorteny*) amb *albo* 'costat': 'vessant dels degotalls'?

Suès, Bini(s)-, V. vol. I, 266 *Suferà* i *Suferri*, V. *Suera Sufraién*, V. *Sorguen Sugot*, V. *Saugot Sui*, ¹⁵ V. *Sull*

SUÏLS

²⁰ Llogaret agregat a les Paüls. Prové del llatí SUÏLES 'cort de porcs' (*DECat* VIII, 48a54-55).

DOC. ANT. 1495: *Çuyls* (*Focs Cens*, 1495); 1554: *Suils* (*Moner. Bibl. Escr. Rib.*, 79).

PARÒNIMS. El cognom *Subils*, recollit a España (xviii, 23.21).

Subiligas, NL que un document de l'any 1068 dóna com a antic i l'identifica amb Sentís (te. Benés): «in territorio Sasso, in locum qui ab antiquis nominatur *Subiligas* at nunc nominatur Sancti Tirsi» (*Cart. Lavaix*, ed. Puig i Ferreté, § 30.14). Ha de provenir d'una forma llatina *SUÏLĪCA, derivada de SUÏLE (cf. *DECat*, s. v. *porcigola*; i art. *Sovelles*, supra). J. F. C.

Sulem, Beni-, V. *Salem Sulenco*, V. S- (misc. moss.)

SULL i variants

Grup de noms que deu venir de l'adj. *sull* 'escornat', 'escapçat' (*DECat* IX, 576a15-59; cf. VII, 5 ss.), amb variants *xoi* (de *xoiar* = *xollar*) (IX, 574a21 ss., b23 ss.) i altres anàlogues. Cf. *soll* (*sór*) en *AlcM*. En NLL i NPP en el sentit de 'puig escapçat, sense punta', o en el de 'home minvat, decaigut'. 1335: «Sant Sebastià de *Sull*», a la parròquia de Maçaners (Alt Berguedà), prop de Saldes: a la capella del castell de la mateixa parr., advocada a St. Sebastià, hi havia llavors encara capellans residents (SerraV., *Pinós Mpl.* III, 273, 276); Manuel Riu dóna més notícies del monestir de Sant Sebastià de *Sull* i de les excavacions que s'hi han fet (*Urgellia* VII, 1994, 221-81).

Puig-Alsui, en el Montseny, el més alt del Pla de la Calma, damunt Palestrins, entre Canoves i Tagamanent (1923). Crec que és forma mal segmentada, i amb vocal alterada, en lloc de *Pujol-sui* 'pujol escapçat'.

En el terme de Lluçmajor hi ha un *Puig-Xoll*, un poc terra endins (Cosme Aguiló, *Top. de la Costa de Lluçmajor*).

El Sull, malnom, repetit, en el Nordest: Arboçols